

VROEGER OF LATER

HISTORISCHE CONTEXT: DUITSLAND IN EUROPA

Het is niet eenvoudig om een groot aantal belangrijke gebeurtenissen te onthouden en deze vervolgens ook nog eens in de tijd te kunnen plaatsen. In de werkvorm 'Vroeger of later' gaan leerlingen spelenderwijs met gebeurtenissen aan de slag. Uiteindelijk vormen ze samen een chronologische volgorde van alle essentiële gebeurtenissen.

De werkvorm 'Vroeger of later' laat leerlingen:

- gebeurtenissen in de juiste volgorde plaatsen
- logisch redeneren
- argumenteren

Onderwerp	De historische context 'Duitsland in Europa'
Activiteit	Leerlingen plaatsen om de beurt een kaartje met daarop een gebeurtenis op tafel, in de juiste chronologische volgorde. Plaatst de leerling een kaartje verkeerd, dan is de hele reeks voor de betreffende leerling en start het spel opnieuw.
Tijdsduur	De werkvorm duurt 30 minuten, inclusief nabespreken
Beginsituatie	Niveau: bovenbouw havo/vwo In de klas is de hele historische context inmiddels behandeld
Instrueren	Wat: we gaan vandaag nogmaals een blik werpen op de historische context 'Duitsland in Europa' Hoe: Iedere leerling krijgt hetzelfde aantal kaartjes. Je mag niet op de achterkant kijken want daar staat een jaartal op. Leg de kaartjes met de tekst naar boven voor je op de tafel. Leg de overgebleven kaartjes op een stapel met de tekst naar boven. Het bovenste kaartje wordt van de stapel gehaald en in het midden geplaatst. De leerling die begint, kiest één van zijn kaartjes, leest de tekst hardop voor en plaatst het kaartje voor of achter de gebeurtenis op tafel. De volgende doet hetzelfde maar kan het kaartje plaatsen voor, tussen of na de twee gebeurtenissen die nu op tafel liggen. Als er een fout in de volgorde zit, dan moet de leerling die daarvoor de beurt had twee kaartjes van de stapel pakken. Zit er geen fout in, dan moet de leerling die gezegd heeft dat er in fout in zou zitten, twee kaartjes van de stapel pakken. De leerling die kaartjes heeft moeten pakken, mag het spel vervolgen. Degene die als eerste al zijn kaartjes op tafel heeft liggen, is de winnaar. Schud de kaarten en begin het spel opnieuw.
Uitvoeren	Waarom: met deze werkvorm leer je de belangrijkste gebeurtenissen
Nabespreken	Iedere leerling krijgt een stapeltje kaartjes met daarop gebeurtenissen Wat: wat zijn de opvallende jaartallen en gebeurtenissen? Hoe: praat met leerlingen over hun aanpak. Hoe hebben ze het gedaan? Waarom op die manier? Waarom: vraag aan de leerlingen wat ze in de les hebben geleerd? Wat was er anders aan deze manier van werken?

Literatuurverwijzingen:

- Havekes, H. (red.), *Geschiedenis doordacht: Actief Historisch Denken 2* (Boxmeer, 2005).
- Fisher, P. (red.), *Thinking Through History* (Londen, 2000).
- Vries, J. de (red.), *Actief Historisch Denken: Opdrachten voor activerend geschiedenisonderwijs* (Boxmeer, 2004).

Deze werkvorm is volledig tot stand gekomen om geschiedenisdocenten te inspireren activerende didactiek toe te passen in hun lessen. Mocht u van mening zijn dat in deze specifieke werkvorm content gebruikt is waarover u copyright beschikt, kunt u zich wenden tot de beheerder van de website.

	<p>Vroeger of later?</p> <p>De Eerste Wereldoorlog begint</p> <p>Met vol enthousiasme trokken jonge mannen vanuit heel Europa naar het front.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Na de Eerste Wereldoorlog komt de Republiek van Weimar tot stand</p> <p>Met het einde van de Eerste Wereldoorlog komt er ook een einde aan het Duitse keizerrijk en begint de Weimar Republiek.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Het Verdrag van Versailles</p> <p>De Republiek van Weimar sloot, onder druk, een allesbepalende vrede met de geallieerden: het Verdrag van Versailles.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Hyperinflatie en economische problemen</p> <p>De pas geboren Republiek van Weimar kreeg direct met grote problemen te maken. Niet alleen was er weinig vertrouwen in de nieuwe regering, ook economisch ging het dramatisch.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Dawesplan wordt ingezet</p> <p>Door de economische problemen kon de Republiek van Weimar de herstelbetalingen niet meer doen. Hierop steunde Amerika Duitsland met het Dawesplan.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Beurskrach</p> <p>De economische crisis die in New York begon raakte ook de Republiek van Weimar.</p>	

	Vroeger of later? 1918	Vroeger of later? 1914	
	Vroeger of later? 1923	Vroeger of later? 1919	
	Vroeger of later? 1929	Vroeger of later? 1924	

	<p>Vroeger of later?</p> <p>Hitler wordt benoemd tot Rijkskanselier</p> <p>Met zijn Nationaal-Socialistische Duitse Arbeiderspartij (NSDAP) wordt Hitler de grootste bij de verkiezingen. Hierop wordt hij benoemd tot rijkskanselier.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Machtigingswet wordt aangenomen</p> <p>Na de Rijksdagbrand slaagt Hitler erin voldoende steun te krijgen voor de machtigingswet.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Conferentie van München</p> <p>Nadat Oostenrijk bij nazi-Duitsland was aangesloten, werd ook Sudetenland (een deel van Tsjecho-Slowakije) aan Duits grondgebied toegevoegd. Het was het hoogtepunt van de appeasementpolitiek.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Inval in Polen</p> <p>Met de Duitse inval in Polen verklaarden Frankrijk en Engeland nazi-Duitsland de oorlog. Het betekende het begin van de Tweede Wereldoorlog.</p>	
	<p>Vroeger of later?</p> <p>Nederland wordt bezet</p> <p>Met de bezetting van Nederland werd de rechtsstaat buiten werking gezet en werd later de arbeidsdienst ingevoerd.</p>	<p>Vroeger of later?</p> <p>Met de Wannseeconferentie wordt de opdracht gegeven de joodse bevolking uit te roeien</p> <p>Tijdens de Wannseeconferentie wordt besloten vernietigingskampen op te zetten om een einde te maken aan het bestaan van joden in Europa.</p>	

	Vroeger of later? 1934	Vroeger of later? 1933	
	Vroeger of later? 1939	Vroeger of later? 1938	
	Vroeger of later? 1942	Vroeger of later? 1940	

	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Grote stroom van Heimatvertriebene</p> <p>Na de capitulatie van nazi-Duitsland kwam een grote groep van soldaten en slachtoffers van het nazi-regime op gang.</p>	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Trumandoctrine en het Marshallplan</p> <p>Vanuit het kapitalistische westen werden er pogingen ondernomen om te voorkomen dat West-Europese landen communistisch zouden worden.</p>	
	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Blokkade van Berlijn</p> <p>Berlijn, dat in het Sovjet-bezettingsdeel van Duitsland lag, zou teveel een westers uithangbord in het communistische oosten zijn. Stalin poogde, tevergeefs, Berlijn volledig in te nemen.</p>	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Oprichting BRD en DDR</p> <p>Een splitsing van Duitsland leek definitief met de totstandkoming van de Bondsrepubliek Duitsland en de Duitse Democratische Republiek.</p>	
	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Wirtschaftswunder onder Adenauer</p> <p>West-Duitsland richtte zich onder Adenauer op een snelle integratie in het westen. Economisch ging het geweldig en op politiek vlak werd de BRD een stabiele democratie.</p>	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Opstand in de DDR</p> <p>Onder Ulbricht werd Oost-Duitsland een dictatuur naar Sovjet-voorbeeld. Na de dood van Stalin kwam de Oost-Duitse bevolking in opstand.</p>	

	Vroeger of later? 1947	Vroeger of later? 1945	
	Vroeger of later? 1949	Vroeger of later? 1948	
	Vroeger of later? 1953	Vroeger of later? 1950	

	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Bouw van de Berlijnse Muur</p> <p>Een grote groep jonge intellectuele Oost-Duitsers migreerden in al die jaren maar al te graag naar het westen. Met de bouw van de Berlijnse Muur kwam daar een einde aan.</p>	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Na de Cubacrisis een periode van <i>detente</i></p> <p>Tijdens deze detente probeerde Brandt met zijn Ostpolitik de relatie met de DDR en andere Oost-Europese landen te verbeteren.</p>	
	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">DDR en BRD erkennen elkaar</p> <p>In dit jaar erkenden de BRD en DDR elkaar als gelijkwaardige staten.</p>	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Gorbatsjov introduceert <i>glasnost</i> en <i>perestrojka</i></p> <p>Met zijn politiek van (economische) hervormingen en openheid hoopte Gorbatsjov de Sovjet-Unie op een positieve manier te hervormen.</p>	
	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Val van de Berlijnse Muur</p> <p>Na het ontstaan van een protestbeweging in de DDR en het gegeven dat steeds meer Oost-Europese landen hun grenzen hadden opengesteld, trokken veel Oost-Duitsers naar het westen. Hierop viel de Berlijnse Muur.</p>	<p style="text-align: center;">Vroeger of later?</p> <p style="text-align: center;">Hereniging van Duitsland</p> <p>Lange tijd werd aangenomen dat een hereniging van de twee Duitslanden geen optie was. In dit jaar bleek het tegendeel.</p>	

	Vroeger of later? 1962	Vroeger of later? 1961	
	Vroeger of later? 1985	Vroeger of later? 1972	
	Vroeger of later? 1990	Vroeger of later? 1989	

